

Наказом МОН України від 10.10.2022 р. №894 видання включено до **категорії «Б»** за спеціальностями:
051 – економіка; 072 – фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок; 073 – менеджмент;
076 – підприємництво, торгівля та біржова діяльність; 292 – міжнародні економічні відносини

DOI 10.56197/2786-5827/2025-4-2-1

УДК 339.7:339.923:061.1

Столярчук Ярослава Михайлівна
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри міжнародної економіки
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
пр. Берестейський 54/1, Київ, Україна, 03680
email: stolyaroslava@kneu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9124-6310>
Researcher ID: AGM-2960-2022
Scopus ID: 57210785736

Ільницький Денис Олександрович
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародної економіки
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
пр. Берестейський 54/1, Київ, Україна, 03680
email: ilnytskyu@kneu.edu.ua
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-8528-7845>
Researcher ID: J-8565-2015
Scopus ID: 54795476800

Баторшина Аділя Фатехівна
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних фінансів
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
пр. Берестейський 54/1, Київ, Україна, 03680
email: abatorshina@kneu.edu.ua
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-4295-7620>
Researcher ID: M-1543-2018
Scopus ID: 55605017900

Карпюк Катерина Іванівна
доктор філософії з економіки,
програмна менеджерка Американське представництво громадської організації
Програма оптимальних технологій в охороні здоров'я,
вулиця Шота Руставелі, буд. 25 Б, Київ, Україна, 01033
email: kkarpiuk@path.org
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1529-7359>
Scopus ID: 57214880805

Хоманець Володимир Анатолійович
кандидат економічних наук, докторант,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
пр. Берестейський 54/1, Київ, Україна, 03680
email: khomanets@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-0564-374X>

Stoliarchuk Yaroslava
Doctor of Economic Sciences, Professor
Head of the Department of International Economy
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
Beresteysky pr. 54/1, Kyiv, Ukraine, 03680
email: stolyaroslava@kneu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9124-6310>
Researcher ID: AGM-2960-2022
Scopus ID: 57210785736

Ilnytsky Denys
Doctor of Economic Sciences, Professor
Professor at the Department of International Economy
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
Beresteysky pr. 54/1, Kyiv, Ukraine, 03680
email: ilnytsky@kneu.edu.ua
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-8528-7845>
Researcher ID: J-8565-2015
Scopus ID: 54795476800

Batorshyna Adilia
PhD in Economics, Associate Professor
Associate Professor of the Department of International Finance,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
Beresteysky pr. 54/1, Kyiv, Ukraine, 03680
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-4295-7620>
email: abatorshina@kneu.edu.ua
Researcher ID: M-1543-2018
Scopus ID: 55605017900

Karpiuk Kateryna
PhD, program manager
PATH Ukraine, Support TB control efforts in Ukraine,
Shota Rustaveli, 25b, Kyiv, Ukraine, 01033
email: kkarpiuk@path.org
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1529-7359>
Scopus ID: 57214880805

Khomanets Volodymyr
PhD in Economics, Doctoral Student,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
54/1 Beresteysky Ave., Kyiv, Ukraine, 03680
email: khomanets@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-0564-374X>

**ФІНАНСОВИЙ ВИМІР УПРАВЛІННЯ ГЛОБАЛЬНИМИ ПУБЛІЧНИМИ
БЛАГАМИ: ВЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК ТА МІЖНАРОДНИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ**

**THE FINANCIAL DIMENSION OF MANAGEMENT OF GLOBAL PUBLIC GOODS:
INTERACTION BETWEEN NATIONAL ECONOMIES AND INTERNATIONAL
ORGANIZATIONS**

Вступ. Стаття присвячена вивченню конкурентної взаємодії національних економік та міжнародних організацій щодо управління процесами створення та підтримання

глобальних публічних благ на прикладі глобальної фінансової стабільності. Мета дослідження – вивчення внеску та переваг участі національних економік у функціонуванні та трансформації світової фінансової системи для обґрунтування шляхів кращої реалізації національних економічних інтересів. Попри прогрес щодо формування світової фінансової архітектури у складі відповідної інфраструктури та міжнародних організацій, реалізація національних економічних інтересів країн стикається з питанням управління фінансовими ресурсами, їх накопичення, визначення пріоритетів, умов використання та розподілу результатів.

Матеріали та методи. Дослідження спирається на теоретико-методологічний базис інституційної парадигми, міжнародної політичної економії, концепції національної сили та світового економічного порядку, а також неоконсерватизму та доктрини ліберального інтервенціонізму. Ключовим методичним інструментарієм виступили описова аналітика, смарт-моделювання та використання кейс-методу. Для аргументації поглядів автори використали статистичні бази й аналітичні матеріали експертів міжнародних організацій та національних дослідницьких центрів.

Результати і обговорення. Виявлено, що у дослідженнях здебільшого оминається питання конкурентної взаємодії національних економік та міжнародних організацій для підтримання глобальної фінансової стабільності. Продемонстровано, що поділ країн за рольовими типами на донорів та реципієнтів фінансових ресурсів міжнародних організацій має передбачати відповідні підходи до процесів управління фінансовими ресурсами та результатами їх використання, й іншими функціями. Визначено, що глибина участі держав у діяльності міжнародних фінансових організацій детермінується як наявністю фінансових ресурсів, так і рівнем розвитку внутрішніх процесів, що підтримують взаємозв'язок між політикою та економікою. Виявлено, що різна ефективність як міжнародних фінансових організацій, так і національних урядів утворює простір, де накопичуються протиріччя, що стримують підтримання глобальної фінансової стабільності сукупними зусиллями та перекладають на країн-лідерів світової економіки функцію з її підтримання на умовах конкурентної взаємодії. Циклічність розвитку світової економіки утворює додатковий виклик для реалізації національних економічних інтересів, а її масштаби – для ресурсної спроможності міжнародних фінансових організацій. Винесено на обговорення доцільність смартизації процесів ідентифікації національних економічних інтересів та представництва держав у міжнародних фінансових організаціях через підвищення якості інтелектуальної взаємодії між стейкхолдерами.

Висновки. Доведено, що конкурентна взаємодія урядів, як представників національних економік, та міжнародних фінансових організацій має підпорядковуватись меті з підтримання глобальної фінансової стабільності, як однієї з форм глобальних суспільних благ. Така взаємодія відповідає 17-й Цілі сталого розвитку ООН та наблизить світову економіку до ідеалів сталого розвитку.

Ключові слова: інституціоналізм, глобальна політична економія, національні економічні інтереси, міжнародні фінанси, смартизація, глобальні публічні блага

Introduction. The article is devoted to the study of the competitive interaction of national economies and international organizations in managing the processes of creating and maintaining global public goods on the sample of global financial stability. The purpose is to study the distribution of contributions and benefits of national economies' participation in the functioning and transformation of the global financial system to substantiate recommendations for the better implementation of national economic interests. Despite progress in the formation of the world financial architecture as part of the relevant infrastructure and international organizations, the implementation of national economic interests of countries faces the issue of managing financial resources, their accumulation, determining priorities and conditions of use, as well as the distribution of results.

Materials and methods. The study is based on the theoretical and methodological basis of the institutional paradigm, international political economy, concept of national power and world economic order, neoconservatism and the doctrine of liberal interventionism. The key methodological

tools were descriptive analytics, smart modeling and the use of the case method. To argue the views the authors used statistical databases and analytical materials of experts from international organizations and national research centers.

Results and discussion. It was found that studies mostly bypass the issue of competitive interaction between national economies and international organizations to maintain global financial stability. It was demonstrated that the division of countries by role types into donors and recipients of financial resources of international organizations should provide for appropriate approaches to the processes of managing these financial resources and the results of their use, as well as other functions. It was determined that the depth of state participation in the activities of international financial organizations is determined not only by the availability of financial resources, but also by the level of development of internal processes that support the relationship between politics and economics, which enable high-quality management for national economic interests. It was found that the different efficiency of both international financial organizations and national governments creates a space where contradictions accumulate, which hinder the maintenance of global financial stability through joint efforts and shift the function of maintaining it under competitive interaction to the leading countries of the world economy. The cyclical nature of the development of the world economy creates an additional challenge for the implementation of national economic interests, and its scale - for the resource capacity of international financial organizations. The feasibility of smartizing the processes of identifying national economic interests and representing states in international financial organizations by improving the quality of intellectual interaction between stakeholders is put forward for discussion.

Conclusions. It is proven that the competitive interaction of governments, as representatives of national economies, and international financial organizations should be subordinated to the goal of maintaining global financial stability, as one of the forms of global public goods. Such interaction corresponds to the 17th UN Sustainable Development Goal and will bring the world economy closer to the ideals of sustainable development.

Keywords: institutionalism, global political economy, national economic interests, international finance, smartization, global public goods

JEL Classification: F37, F53

Вступ. В часи, коли світовий економічний порядок зазнає значної критики та ставиться під сумнів, думки науковців та суспільства сходяться у тому, що ідеальної глобальної фінансової архітектури ще не створено, хоча все залежить від того, які сподівання на неї покладаються. Єдиним, на чому сходяться більшість економічних суб'єктів по усьому світу – це те, що вона не залишає їх байдужими у пошуку шляхів кращої реалізації своїх національних інтересів на міжнародному поприщі. Внесок країн у розвиток глобальної фінансової архітектури залежить як від рівня соціально-економічного розвитку, так і його позиціонування в системі національних економічних інтересів. Чинна глобальна фінансова архітектура потребує подальшого розвитку на засадах зростання частки смарт-рішень, які можливі завдяки нарощенню ефективності роботи національного інтелектуального капіталу та реалізації його потенціалу завдяки країнам, які досі часу відігравали відносно пасивну роль.

Завдяки багаторічному функціонуванню міжнародних організацій у фінансовій сфері вдалось досягти цілої низки успіхів в інтересах всього світового господарства. Зокрема, країни дедалі більшою мірою тяжіють до розроблення уніфікованих національних фінансових політик, котрі хоча й дещо відрізняються за національними моделями, однак чітко виявляють тренд до глобальної гармонізації. Так, діяльність ОЕСР досить вдало демонструє цілеспрямований рух у цьому напрямку, використання результатів чого відкриває перед країнами можливості для конкурентного розвитку національних моделей, які можуть бути інтегровані в глобальний економічний простір.

Взаємодія держав та міжнародних організацій у сфері розбудови глобальної фінансової архітектури підпорядковується загальній меті зі створення однієї з форм глобального суспільного блага, сутністю якої є підтримання глобальної економічної

стабільності, невід'ємною та важливим компонентом якої є фінансова стабільність. Вітчизняні та зарубіжні вчені давно зійшлися у думці, що фінансова стабільність виступає суспільним благом (Длугопольський, 2011). Відповідно питання підтримання глобальної фінансової стабільності є актуальним для всіх, хто свідомо чи підсвідомо користується нею як глобальним суспільним благом. Втім періодичне виникнення фінансових криз, які вже понад 15 років мають глобальний характер, актуалізує питання управління всім комплексом питань підтримання глобальної фінансової стабільності. Питання доцільності удосконалення управління глобальним економічним розвитком, включаючи мережу міжнародних організацій, вже підіймалось у попередніх працях (Poruchnyk, 2021). Разом з тим, різновекторність інтересів країн з різними моделями суспільного устрою доповнюється асиметрією рівнів їх соціально-економічного розвитку, що загострює проблему міжнародного та наднаціонального врядування розвитком глобальної фінансової системи та підтримання фінансової стабільності.

Приєднання України до ключових міжнародних фінансових організацій відбулось без суспільного обґрунтування такої необхідності. Зокрема законом не визначена конкретна мета участі України в їх роботі чи щодо реалізації національних економічних інтересів у такій взаємодії (Про вступ України..., 1992). Відтак зростає потреба у впорядкуванні цієї взаємодії для якнайкращої реалізації національних економічних інтересів та використання потенціалу глобальної та національної фінансової стабільності. Одним з можливих застосувань чого може бути підвищення ефективності та удосконалення нормативної бази цього управління проектами, що фінансуються за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій (Про затвердження Порядку діяльності..., 2002; Про порядок ініціювання..., 2010). Періодичного перегляду також потребує стратегія співробітництва вітчизняної економіки з міжнародними фінансовими організаціями, як це було у 2006-2008 роках (Про затвердження стратегії..., 2006).

Дослідження спирається на теоретико-методологічний базис інституційної парадигми, міжнародної політичної економії, концепції національної сили та світового економічного порядку, а також неоконсерватизму та доктрини ліберального інтервенціонізму. Ключовим методичним інструментарієм виступили описова аналітика, смарт-моделювання та використання кейс-методу. Для аргументації поглядів автори використали статистичні бази й аналітичні матеріали експертів міжнародних організацій та національних дослідницьких центрів.

Ключовою гіпотезою даної роботи є асиметричність розподілу внеску та переваг участі національних економік у функціонуванні та трансформації світової фінансової системи. Слід визнати, що країни, які інвестують власний фінансовий та людський капітал у розвиток глобальної фінансової архітектури і підтримання глобальної фінансової стабільності, можуть сподіватись на отримання першими відповідної ренти адекватно їх внеску. Натомість країни, що прагнуть виключно користуватись цими благами без визнання необхідності здійснення відповідного внеску, а інколи навіть демонструвати деструктивну позицію, можуть визнаватись як такі, що ще не досягли рівня розвитку, що унеможливує їх повну участь в розвитку світової фінансової системи та реалізації національних економічних інтересів.

Мета дослідження полягає у вивченні розподілу внеску та переваг участі національних економік у функціонуванні та трансформації світової фінансової системи для обґрунтування рекомендації щодо кращої реалізації національних економічних інтересів.

У вітчизняному науковому дискурсі питання аналізу взаємодії національних економік, включаючи економіку України, знаходять лише часткове розкриття. Низка дослідників фокусується на юридичному вимірі в цілому, як Вайцеховська О., або як Устинова І. та Кузьмін А. – в процесі європейської інтеграції економіки (Вайцеховська, 2021). Інші фокусуються на закономірностях та особливостях стратегій самих міжнародних фінансових організацій, як це роблять (Островська, 2021; Сисоєнко, 2022). Окремо виділяють дослідження середовища (Тимошенко, 2023) та механізмів внутрішньої організації управління співпрацею України з міжнародними фінансовими організаціями (Федотова, 2021; Шостак, 2020). Крім

демонстрацією цього є висновки експертів ОЕСР, які попри погіршення глобальної військової атмосфери доводять важливість міжнародного співробітництва для підтримки створення глобальних суспільних благ (Elgar, 2023).

Дослідниками було виявлено, що глобальні виклики критично впливають на ідеологічні засади вибору державами найбільш оптимальних шляхів реалізації своїх національних інтересів (Глобалізаційні процеси..., 2022). Поширення глобальних викликів пов'язується передусім з неспроможністю міжнародних організацій самостійно фінансувати діяльність з їх профілактики, уникнення та усунення їх причин. Йдеться насамперед про анархічну природу міжнародних відносин, безпекові виклики від авторитарних режимів та радикальних ідеологічних течій (Резнікова, 2022), котрі у сукупності обумовлюють покладання основних сподівань переважно на військову силу, а не демократичні інструменти та економічний розвиток. Крім того, навіть держави – світові лідери (насамперед США), в останнє десятиліття усе частіше концентруються на питаннях внутрішньої політики (внутрішньої безпеки, протидії тероризму, безпеки кордонів та контролю за нелегальною міграцією, нелегальним переміщенням наркотичних речовин; інформаційною і інфраструктурною безпекою; протидії поширенню епідемій та усунення наслідків застосування біологічної зброї (Mukhammadsidiqov, 2020)), що обумовлює значний брак уваги до питання удосконалення діяльності глобальних фінансових інститутів.

Смартизація глобальної фінансової архітектури, як впливає з нашого аналізу публікацій, має розглядатись щонайменше з двох аспектів. По-перше, йдеться про активний розвиток фінансових технологій з відповідною інфраструктурою та регуляторними механізмами, про що йдеться у працях I. Eyal (Eyal, 2017) та F. Schär (Schär, 2021) та багатьох інших. По-друге, країни мають підвищувати свої рівні інтелектуалізації рішень, коли йдеться про взаємодію з міжнародними організаціями та інституціями, що утворюють світову фінансову систему, усвідомлюючи єдність та різноманіття гравців світової економіки, а також свій внесок у стале майбутнє, про що писав Reisman D. (Reisman, 2023). Більш того, експертами Світового банку доводиться, що програмне забезпечення, як одна з форм глобальних суспільних благ на доповнення до інших має свідомо використовуватись національними економіками, особливо у випадках браку фінансових ресурсів для розробки спеціалізованого програмного забезпечення під власні потреби, в умовах цифрової трансформації світової економіки (George, 2019).

Матеріали та методи. Проблематика, що піднімається в даному дослідженні повною мірою відноситься до інституційної парадигми. Розкриття закономірностей та особливостей взаємодії держав та міжнародних організацій у сфері розбудови глобальної фінансової архітектури дозволяють з багатьох аспектів розкрити сучасні риси глобальної політичної економії. Саме інституціоналізм та теорія глобальної політичної економії, а також концепції національної сили та світового економічного порядку утворюють теоретико-методологічний базис даного дослідження.

Міжнародні організації різного типу на даний момент значним чином інтегровані у національні ринки та професійні, спеціалізовані сфери фінансового сектору національних економік. Найкращим прикладом цього є різноманіття міжнародних конвенцій у фінансовій сфері, чинність та реалізація яких забезпечується міжнародними організаціями. Зростання частоти світових валютно-фінансових криз, а також криз нефінансового характеру (міграційних, терористичних атак, військових конфліктів тощо) обумовлюють дискусію щодо ефективності діяльності та перспектив розвитку міжнародних фінансових інституцій. У пошуку шляхів реалізації державами національних інтересів зростає їх тягіння до неоконсерватизму та доктрини ліберального інтервенціонізму, котрі вступають у суперечність з процесами продовження неолиберальної політики.

Проведене дослідження використовує передусім аналітичні матеріали експертів міжнародних організацій та національних дослідницьких центрів в якості джерела інформації, систематизація якої дозволила досягти мети дослідження. Крім того, робота спирається передусім на описову аналітику, тоді як більш складні, кількісно обґрунтовані оцінки іманентні національним моделям (хоча і не всім), де має місце більш оперативна діяльність з

обліку та обробки даних. Статистичні бази міжнародних організацій виступили джерелом даних, що дозволили належним чином аргументувати отримані результати та сформулювати висновки. Автори намагались використати смарт-моделювання для виявлення можливостей нарощення рівня інтелектуалізації МЄВ. Цілком доречним стало використання кейс-методу для ілюстрування виявлених закономірностей та особливостей взаємодії держав та міжнародних організацій в контексті підтримання глобальної фінансової стабільності та реалізації національних економічних інтересів.

Результати і обговорення. Сама логіка еволюційного розвитку міжнародних фінансових організацій може бути використана для поділу країн на країни-донори та країни-реципієнти. Очевидно, що держави, котрі роблять найбільший внесок у статутний капітал та розвиток певних інституцій прагнуть у будь-який спосіб отримати за це певну ренту, окрім досягнення короткострокових цілей. Це повною мірою відповідає розвитку концепції національної сили та світового економічного порядку. Ролі держав у взаємодії з глобальними фінансовими інститутами значно різняться:

- ✓ одні є її ідеологами та засновниками;
- ✓ другі – місцем локалізації структурних підрозділів міжнародних організацій;
- ✓ треті – проводять наукові дослідження та розробляють численні пропозиції щодо удосконалення діяльності інститутів й підвищення ефективності реалізації на їх інституційній платформі інтересів широкого кола стейкхолдерів;
- ✓ четверті – активно користуються створеними можливостями;
- ✓ п'яті – займають відверто деструктивну позицію та висловлюють невдоволення результатами діяльності міжнародних структур.

Більше того, досягнення розвинутими країнами світу постіндустріального рівня розвитку обумовлює докорінну зміну фокусу їх уваги з власне соціально-економічного розвитку на міжнародні відносини, конвергенцію національних інтересів та корпоративних амбіцій, а також висування підвищених вимог до діяльності міжнародних організацій. При цьому конфлікт національних інтересів держав-донорів та країн-реципієнтів справляє украй негативний вплив на ефективність функціонування міжнародних фінансових організацій, а недостатній рівень задоволення національних економічних інтересів країн-донорів ставить під питання їх майбутнє. Це вимагає від міжнародних фінансових організацій розбудови не лише універсальних етичних принципів, але й постійного моніторингу довіри до них, на чому вже наголосили фахівці МВФ на перших сторінках Звіту за 2020 рік¹ (IMF, 2021). Відтак довіра до МФО виступає важливим індикатором якості глобальної фінансової стабільності.

Міжнародні фінансові інституції також створюються з певними унікальними ролями, виконання яких очікується від них. Однак на практиці їх діяльність може набувати певних специфічних рис, з огляду на логіку еволюції світової економіки та міжнародних фінансових відносин. Зокрема, порівняльними перевагами Групи Світового банку нині називаються такі як:

- ✓ довірчі відносини з урядами, що дає змогу впливати на критично важливі реформи для довгострокового досягнення Цілей сталого розвитку;
- ✓ інноваційні механізми фінансування, які дозволяють забезпечувати фінансування довгострокових проєктів, підтримувати спроможність протистояти кризовим ситуаціям;
- ✓ знання та досвід з розбудови національних і регіональних систем та інфраструктури, що дає можливість забезпечувати базову функціональність державних послуг у кризові періоди та посилювати спроможність національних систем поглинати шоки (Sarah, 2019).

Крім того, пріоритетами його діяльності називаються фокусування на визначенні разом із партнерами спільних результатів, цілей та індикаторів; виявлення розуміння потреб населення, яке зазнало негативного впливу криз; а також ефективне координування поведінки у співробітництві з іншими гуманітарними гравцями.

---

¹ <https://www.imf.org/external/pubs/ft/ar/2020/eng/downloads/imf-annual-report-2020-ru.pdf> (дата звернення 01.03.2025 р)

Внесок країн у створення глобального суспільного блага у фінансовому секторі детермінується як їх політикою, так і рівнем економічного розвитку, які нині знаходяться під значним тиском нарощення їх рівня смартизації. Тож класифікації як національних економік, так і міжнародних організацій мають чіткий прикладний характер, а їх використання обмежується рівнем інтелектуального розвитку як самих дослідників, так і ступенем зрілості національних та міжнародних політико-економічних процесів.

Реалізація національних економічних інтересів залежить як від розміру економічного потенціалу відповідної країни, так і ряду інших чинників. Зокрема йдеться про здатність держави забезпечити чітке формулювання національних економічних інтересів та підтримувати внутрішню фінансову стабільність, ступеню залученості в діяльність міжнародних організацій та фінансової інфраструктури, а також ступеню відкритості національної економіки до міжнародних економічних відносин. Відтак національні фінансові політики та політики міжнародних фінансових організацій знаходяться у процесі взаємодії, в процесі якої вони як знаходять можливості для спільного досягнення цілей, так, часом, вступають у суперечність з питань, де не вдається досягнути спільних рішень.

Комплексність процесів формулювання національних економічних інтересів та представництва держав у міжнародних організаціях може бути розкрита завдяки вивченню усього ланцюжка делегування повноважень. Ланцюг делегування повноважень слід розглядати за усіма ланками його довжини, що може забезпечити найбільш повне розуміння його логіки. МВФ є досить гарним предметом для побідного аналізу, але при цьому слід визнати, що далеко не всі країни спроможні делегувати до МВФ власних виконавчих директорів, тому в такому випадку вони виступають у формі комплексного (колективного, спільного чи багатостороннього) принципу. На прикладі США дослідники демонструють його доволі спрощену смарт-модель, яка є результатом інтелектуальних зусиль американських політиків та передбачає значну інтелектуальну діяльність на кожному з кроків (рис. 2). Це, з

- ✓ одного боку, демонструє чіткість логічної послідовності, а
- ✓ з іншого – суттєво спрощує до рівня моделі складний процес делегування та реалізації державами своїх національних інтересів.

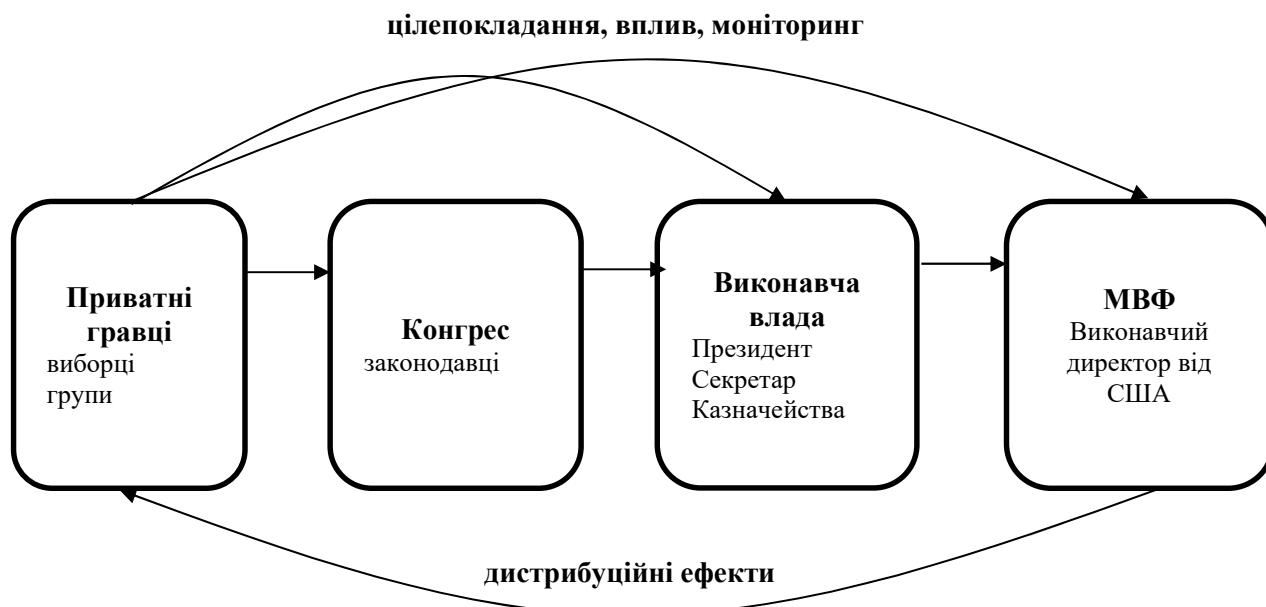

Рис. 2. Ланцюг делегування повноважень на прикладі США та Міжнародного валютного фонду

Джерело: складено за даними (Laerte, 2020; Hawkins, 2006)

Міжнародний економічний порядок зазнає іміджевих втрат від фактичного існування механізму тіньового надання допомоги країнам через міжнародні фінансові організації, що відкладатиме у часі можливість запровадження глобального уряду в їх особі. Йдеться передусім про те, що у випадках розбудова відносин між країнами, одна з яких належить до акціонерів глобальних фінансових інституцій, опосередковується саме через їх інституційну платформу. Таке спостерігається у випадках, коли внутрішня громадськість скептично ставиться до розвитку відносин з цільовою країною. Дані, що узагальнюють практику функціонування МВФ та Групи Світового банку у період 1960-2015 рр. дають підстави підтвердити гіпотези щодо існування такої практики передусім щодо відносин США з іншими країнами (Dreher, 2018). Дослідження японських вчених продемонстрували, що в основних міжнародних фінансових організаціях до п'ятірки найкрупніших акціонерів кожної з них завжди входять дві країни. Цими країнами є США та Японія, які виступають серед найкрупніших акціонерів Світового банку, Азійського банку розвитку, Міжамериканського банку розвитку, Африканського банку розвитку та Європейського банку реконструкції та розвитку (Ito, 2018). Тому можна констатувати, що саме ці дві країни здійснюють найбільший внесок у підтримку та розвиток глобальної фінансової архітектури, адже вбачають у цьому можливості реалізації власних національних інтересів.

Спираючись на окреслену модель в багатьох країнах світу та міжнародних організаціях можуть бути побудовані смарт-моделі прийняття поточних та стратегічних рішень. До ключових прикладних переваг відносимо наближення до стану, коли більшість держав - суб'єктів МЄВ зможуть підпорядковувати свою діяльність реалізації національних економічних інтересів, що в цілому сприятиме глобальним сталому розвитку та економічній стабільності.

Важливе значення для підтримання глобальної фінансової стабільності, розвитку відносин країн та міжнародних організацій, а також повного використання сторонами потенціалу один одного становлять питання ефективності діяльності міжнародних фінансових інституцій. Періодичне проходження економіками держав стадій національних бізнес-циклів обумовлює постійний інтерес дослідників, політиків та економічних агентів щодо економічних наслідків взаємодії країн з міжнародними фінансовими інститутами. Так, застосування емпіричної моделі економічного зростання дало змогу дослідникам встановити, що МВФ та Світовий банк справляють на національні економіки дещо різні ефекти (Butkiewicz, 2003). Дані за 25 років дали змогу дійти висновку, що кредитування Світовим банком національних економік у більшості випадків позитивно впливає на їх зростання через позитивний вплив на приватні інвестиції в країні. Однак, кредитування, що надається МВФ, справляє переважно нейтральний чи негативний вплив на економічне зростання з причин негативного впливу на приватні інвестиції в країні.

Дослідження ефективності функціонування міжнародних фінансових інституцій з операційної точки зору становить надскладне і нетривіальне завдання. Йдеться передусім про те, що необхідно оцінювати як ефективність діяльності представників країн, так й їх ефективність на посадах в межах міжнародних фінансових організацій, адже має місце певна суперечність між владними повноваженнями (представницька функція) та високою відповідальністю за рішення (професійна функція), що приймаються представниками країн, а не професійними працівниками. Найбільш вдалим шляхом вважаємо проведення порівняння за певними об'єктивними показниками. Саме тому на рівні міжнародних фінансових організацій мають бути чітко окреслені вимоги до представників країн (зокрема щодо знань, навичок і досвіду), а також врегульовано питання щодо гендерного різноманіття та можливості долучення до роботи правління сторонніх фахівців (табл. 1). Крім того, самооцінювання функціонування правління та внесення цих оцінок до річних звітів також сприятиме підвищенню ефективності міжнародних фінансових організацій через поширення та збереження цінної інформації. Очевидно, що більшої гнучкості в їх діяльності потребують також питання розподілу голосів, постійність структури, звітність менеджменту.

Таблиця 1

Порівняння факторів ефективності функціонування міжнародних фінансових інституцій

№	Найменування	Постійне правління	Частота зустрічей	Розмір правління, осіб	Керівник на посаді, років	Виконавчі директори на посаді, років	Частка жінок у правлінні, %
1.	Міжнародний банк реконструкції та розвитку	+	Двічі на тиждень	25	6	1,98	24
2.	Міжнародний валютний фонд	+	Декілька разів на тиждень	24	6,5	2,8	8,7
3.	Європейський інвестиційний банк	-	10 разів на рік	29	6	2,9	28,5
4.	Європейський банк реконструкції та розвитку	+	2-3 рази на місяць	23	6	2,2	13
5.	Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку	-	3 рази на рік	18	1	д.н.	д.н.
6.	Чорноморський банк торгівлі та розвитку	-	...	11	3,5	4,1	36,3
7.	Азійський банк розвитку	+	Декілька разів на місяць	12	5	1,22	8,3
8.	Азійський інфраструктурний інвестиційний банк	-	5 разів на рік	12	2	-	0
9.	Африканський бан розвитку	+	У разі необхідності	20	2,5	2,28	22,2
10.	Група між-американського банку розвитку	+	1 раз на тиждень	14	12,5	16	21,4
11.	Нордичний банк розвитку	-	8 разів на рік	8	5,5	4,3	50

Джерело: складено за даними (Stilpon, 2019)

Спираючись на наведені матеріали можемо констатувати, що:

✓ по-перше, вплив відносин країн та провідних фінансових організацій значним чином залежить від конкретної країни, що свідчить про залежність оцінки ефективності передусім від дій самої країни;

✓ по-друге, відносини країн та провідних фінансових організацій дійсно можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на економічне зростання, яке передусім залежить від динаміки приватних інвестицій. Тож інструментарій та механізми, що пропонуються міжнародними фінансовими організаціями варто розглядати в якості додаткового до основної діяльності, що здійснюється на національному рівні.

Тож очевидним є як різна ефективність функціонування МФО, так і те, що мета їх створення не завжди дозволяє їм робити адекватний внесок у забезпечення глобальної фінансової стабільності. Смартизація всієї глобальної фінансової архітектури може полягати саме в тому, що підпорядковуючи діяльність МФО місії з підтримання глобальної фінансової стабільності, вони зможуть використовувати наявні фінансові та знаннєві ресурси саме у тих випадках, які критично важливими для профілактики та реагування на відповідні виклики. Виявлення прогалин та чинників, що можуть детермінувати забезпечення глобальної фінансової стабільності, підвищить рівень інтелектуальної інтенсивності та визначить їх сукупний вектор діяльності та підпорядкування діяльності ключовій місії.

Причини глобальних кризових явищ дійсно мають тісний зв'язок не лише з характеристиками суб'єктів світової фінансової системи, але й зі структурою фінансових

відносин між ними. Об'єктивність наявності у них суб'єктивних та системних вад обумовлює доцільність діяльності з підвищення рівнів інтелектуальної, аналітико-дослідницької та практичної діяльності, що може бути у сукупності ідентифіковано як смартизація світової фінансової системи. Американські дослідники доводять, що накопичення боргової застави, яке вже призвело до наповнення “бульбашки” американського ринку нерухомості, було наслідком відносин, що склались між суб'єктами американського ринку, з одного боку, та між суб'єктами країн Східної Азії та Близького Сходу (яким притаманні високі норми заощадження капіталу), з другого (Oatley, 2013). Таким чином, реалізація державами економічних інтересів зазнала потужного впливу кризи через дисбаланси у міжнародних економічних відносинах, котрі не були врегульовані ані ринком, ані державами.

Більше того, об'єктивна комплексність світової фінансової системи може бути продемонстрована тим, що наслідків дисбалансів у міжнародних економічних відносинах зазнають практичні усі країни. Зокрема, йдеться про вторинні ефекти кризи 2008 р. для тих країн, чий фінансові системи не були напряму пов'язані з глобальним ринком каналами забезпечених активами фінансових інструментів. При цьому другорядного впливу зазнали ті держави, чий фінансові системи були тісно пов'язані з країнами, втягнутими у “вир” кризових явищ і процесів.

В сучасній науковій періодиці знаходимо багато прикладів порівняння та ототожнення країн², що виходять зі стану кризи, незалежно від того, чим вона була викликана – тривалою соціально-економічною крихістю, збройними конфліктами, насиллям, корупцією чи невдалими реформами. Роль державних інтервенцій та фінансового сектору в усіх випадках зводиться практично до необхідності забезпечення ефективного виконання своїх функцій в умовах підвищеного попиту на фінансові ресурси та браку внутрішніх джерел фінансових ресурсів. Консенсусне бачення науковців та досвідчених практиків полягає в тому, що найважливішою є роль, що її має виконувати приватний сектор для забезпечення економічного відновлення та динамізації соціально-економічного розвитку держав та цілих регіонів (International Alert, 2006). При цьому антициклічна підтримка з боку міжнародних фінансових інституцій та допомога іноземних донорів також можуть робити вагомий внесок у забезпечення тривалого доступу держав до фінансів, а також експортних та імпорتنих ринків. Однак, подібного роду зусилля мають сенс виключно у випадках їх одночасного поєднання з міжнародними зусиллями у царині відновлення чи встановлення прозорості, довіри, ефективності та легітимності в урядових інституціях, котрі забезпечують формування загального середовища функціонування інституцій приватного сектору.

До прикладів своєчасності пропонованих Світовим банком інструментів та механізмів відносимо започаткований у 2017 р. Інструмент раннього рятівного фінансування при пандеміях (англ. – *Pandemic Early Emergency Financing Facility*) та механізм дій при настанні голоду (англ. – *Famine Action Mechanism*), що функціонує з 2018 р. Так, перший інструмент було започатковано спільно з Японією, Німеччиною та Всесвітньою організацією охорони здоров'я, а також партнерами з приватного сектору. Він передбачає як грошові компоненти, так і страхові. З другого боку, механізм дій при настанні голоду не передбачає фінансових ресурсів, але функціонує як механізм попередження та координування при моніторингу ризиків та ескалаціях. Таким чином, міжнародні фінансові інституції долучаються до взаємодії з іншими міжнародними організаціями, виступаючи при цьому одним з ланцюгів інформування про можливості та виклики глобального економічного розвитку.

Взаємодія між міжнародними організаціями також справляє опосередкований вплив на реалізацію національних інтересів держав. Зокрема, за сучасних умов універсальні та спеціалізовані міжнародні організації доволі широко вдаються до реалізації різного роду форм співробітництва в межах сфер їх функціональних компетенцій. Прикладом цього може слугувати започаткований в межах Всесвітнього економічного форуму Глобальний альянс для вакцин та імунізації (ГАВІ), до Ради якого входять найрізноманітніші інституції, що

---

² До таких країн у період 2010-2020 рр. за даними МФК та БАГІ можна віднести щонайменше 53 держави, які належать до групи країн з низькими доходами та доходами нижче середнього рівня (The World Bank's Partnership..., 2020).

здійснюють діяльність в глобальних масштабах – організації системи ООН (ВООЗ, Світовий банк, ЮНІСЕФ), ОЕСР, представники національних урядів, науково-дослідних інституцій, неурядових та філантропних організацій – Фонд Гейців (The World Bank's Partnership..., 2016). Успішна реалізація проєктів ГАВІ стала можливою завдяки як знанням та експертизі спеціалізованих в медичній сфері інституцій, так і фінансовим ресурсам глобальних фінансових інституцій. В сукупності 32 донори з державного та приватного секторів надали внесків на загальну суму в 8,3 млрд дол. США. дві третини з яких було надано Великобританією, США, Норвегією, Францією, Італією та Фондом Біла та Мелінди Гейц. При цьому хоча коштами розпоряджались ЮНІСЕФ та ВООЗ, а для управління фінансовими ресурсами залучались трастові фонди та спеціалізовані компанії, кінцевими отримувачами ставали найменш розвинуті країни світу.

Приклад залучення міжнародних фінансових інституцій до реалізації проєктів Глобального альянсу для вакцин та імунізації дає змогу продемонструвати різноманіття взаємозв'язків, які поєднують міжнародні інституції та держави. Ці зв'язки допомагають досягати цілей міжнародних організацій та національні інтереси держав. Зокрема такими зв'язками є:

- ✓ стратегічні (пересікання і накладання стратегічних цілей, розробка нових);
- ✓ фінансові (донорство та довірче управління фінансовими ресурсами, нагляд за фінансовою прозорістю, запровадження інноваційних фінансових механізмів – підвищені ринкові зобов'язання та спеціалізований фінансовий інструмент для імунізації);
- ✓ операційні (обмін інформацією, знаннями, експертна допомога, уможливлення операцій фінансового посередництва);
- ✓ інституційні (внесок в інституційний розвиток та реалізацію програм та проєктів, координація зусиль, спостереження, участь у прийнятті рішень) (The World Bank's Partnership..., 2016).

Різноманіття зв'язків, які поєднують держави та міжнародні організації, потребує подальшого вивчення, а також належного управління для адекватної реалізації національних економічних інтересів та підтримання цілісності глобальної архітектури в цілому та у фінансовому секторі зокрема. Від кожного з учасників МЄВ очікуються смарт-рішення, продумані національні моделі та пріоритети, які уможливають мінімізацію настання глобальних фінансових криз.

Аналіз взаємного впливу національних економік та відсутність у глобальній економіці адекватного механізму врегулювання подібних викликів та асиметрій демонструє як потребу в розбудові глобального уряду, так і підтримання платформ двостороннього діалогу. Міждержавне економічне суперництво за таких умов стає і чинником розвитку, і фактором загострення конфліктних ситуацій у міжнародних економічних відносинах, особливо у випадках, коли держави вдаються до використання неекономічних інструментів конкурентної боротьби. Одним з прикладів такого впливу є російська федерація, яка справляє вплив на економіку США каналами світових енергетичних ринків, кібербезпеки, дедоларизації міжнародних економічних відносин, міжнародного арктичного судноплавства, управління ядерною зброєю тощо. Усі зазначені напрями активно використовуються РФ для реалізації власних національних інтересів, спрямованих передусім на наповнення бюджету країни (Веебе, 2021). Фактично йдеться про природні ресурси, інфраструктуру та протидію глобальному лідерству США за умов значного браку економічних аргументів.

На противагу цьому США прагнуть нарощувати глобальне лідерство завдяки використанню потенціалу практично всіх ринків товарів і послуг, міжнародному руху капіталу, що уможлиблюють створення продукції з високою доданою вартістю, а також просуванню американських цінностей. Відсутність міжнародних організацій, їх обмежений вплив та часткове представництво країн обумовлюють неспроможність у багатьох секторах врегулювання конфліктних ситуацій, які негативно впливають на економічний розвиток.

Інерційність розвитку глобальної економічної системи та її фінансового сектору обумовлюють доцільність прийняття інтелектуально-інтенсивних рішень для її стратегічного розвитку. Досвід розвитку міжнародних організацій та результати їх діяльності завжди

знаходять релевантну оцінку через певний період часу, що уможливлює більш повну реалізацію державами своїх національних інтересів на їх інституційному майданчику. Безсумнівно, найкращим тут є досвід розвитку та діяльності заснованого разом з МВФ у 1944 р. Міжнародного банку реконструкції та розвитку, який пізніше отримав назву Світового банку. Як відомо, ключовими векторами його діяльності є участь у реконструкції та розвитку національних економік, тож упродовж довготривалого періоду функціонування цієї інституції спостерігалась періодична зміна її пріоритетів. Зокрема, до 1967 р. переважали проекти з розвитку, у 1968-1994 рр. – основний акцент робився на розвиток, а з 1995 р. – відбулось повернення до проектів з пост-конфліктного відновлення. Узагальнення історії розвитку МБРР дає змогу виокремити наступні інституційні складові, що сприяли його успішному функціонуванню та досягненню цілей, а саме:

- ✓ Відділ запобігання та реконструкції після конфліктів;
- ✓ адміністрація трастових фондів;
- ✓ програми демобілізації та реінтеграції;
- ✓ інструментарій оцінки чутливості до конфліктів;
- ✓ ініціатива для країн з низьким рівнем доходів в умовах стресу (LICUS).

Досвід МБРР є надзвичайно цінним, адже усі інші провідні фінансові інституції мають обмежені здобутки в цій царині. Йдеться, зокрема, про те, що МВФ використовує переважно два інструменти – невідкладну допомогу та міжнародну технічну допомогу. Інші міжнародні банки реконструкції та розвитку мають чітко виражені регіональні особливості, які за рівнем розвитку відповідних політик суттєво відстають від МБРР та МВФ (Bouse, 2004).

Військові дії на території України, тривалі низькоефективні реформи в реальному секторі економіки та низька міжнародна конкурентоспроможність вітчизняного фінансового сектору роблять нашу державу дуже схожою на країни, про які йшлося вище. Це доповнюється одними з найнижчих в Європі питомих показників ВВП та інших макроекономічних показників, за якими в світі прийнято поділяти країни за рівнями розвитку. Тому міжнародні організації та донори мають більше уваги приділяти розвитку середовища, яке б заохочувало приватну бізнес-діяльність і відповідні інвестиційні та фінансові відносини. За таких умов місцеві підприємці є ключовими партнерами у розбудові посткризової, мирної бізнес-діяльності, оскільки вони мають сильний інтерес щодо припинення військових дій на території України та прагнуть долучатись до суспільного діалогу та партнерства щодо підвищення ефективності повоєнного відновлення української економіки.

В країнах, що зазнали насилля, крихкості чи суворих конфліктів, міжнародні організації часто стикаються з набором іманентних рис, які типово є схожими та справляють негативний вплив на внутрішню та міжнародну інвестиційну активність країни. Зокрема, Міжнародна фінансова корпорація та Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій виокремлюють такі обмеження щодо розвитку приватного сектору як-от:

- ✓ значні фінансові та репутаційні ризики;
- ✓ безпекові питання;
- ✓ корупція;
- ✓ ризики у сферах навколишнього середовища, соціуму та урядування;
- ✓ низька якість спонсорів;
- ✓ низькі рівні розвитку ринків;
- ✓ недостатні підприємницькі та бізнес-навички;
- ✓ триваліша реалізація проектів (The International Finance..., 2020).

Заслугує на значну увагу ще ціла низка критично важливих аспектів, до яких можуть бути долучені міжнародні інституції в Україні. Йдеться, зокрема, про: по-перше, розвиток спроможності місцевої робочої сили, яка за період нестабільності часто втрачає навички, необхідні для належного рівня міжнародної конкурентоспроможності; по-друге, врахування того, що сталий розвиток має передбачати доступність фінансових ресурсів на всіх рівнях територіально-географічного устрою, в центрах та сільських територіях; по-третє, просування доступу до світових ринків, міжнародної торгівлі та інвестицій, як чинника

довгострокової успішності структурного реформування національних економік (Peschka, 2011).

Нажаль можливості МФК, БАГІ та цілої низки інших міжнародних організацій є доволі обмеженими. Зокрема, це можна продемонструвати даними щодо кількості проєктів та обсягів коштів, що спрямовуються на їх реалізацію (рис. 3). Так, за останні п'ятнадцять років МФК за один рік максимально змогла започаткувати лише 32 проєкти загальним обсягом фінансування у 846 млн дол. США у 53 країнах світу. Своєю чергою, для БАГІ відповідні показники становили максимально 9 гарантій на рік загальним вартісним обсягом 1,2 млрд дол. США. Тому сподіватись виключно на можливості міжнародних організацій жодній країні не варто, хоча слід розуміти, що їх залучення виступає як в якості каталізатора, так і індикатора для інвесторів з усього світу.

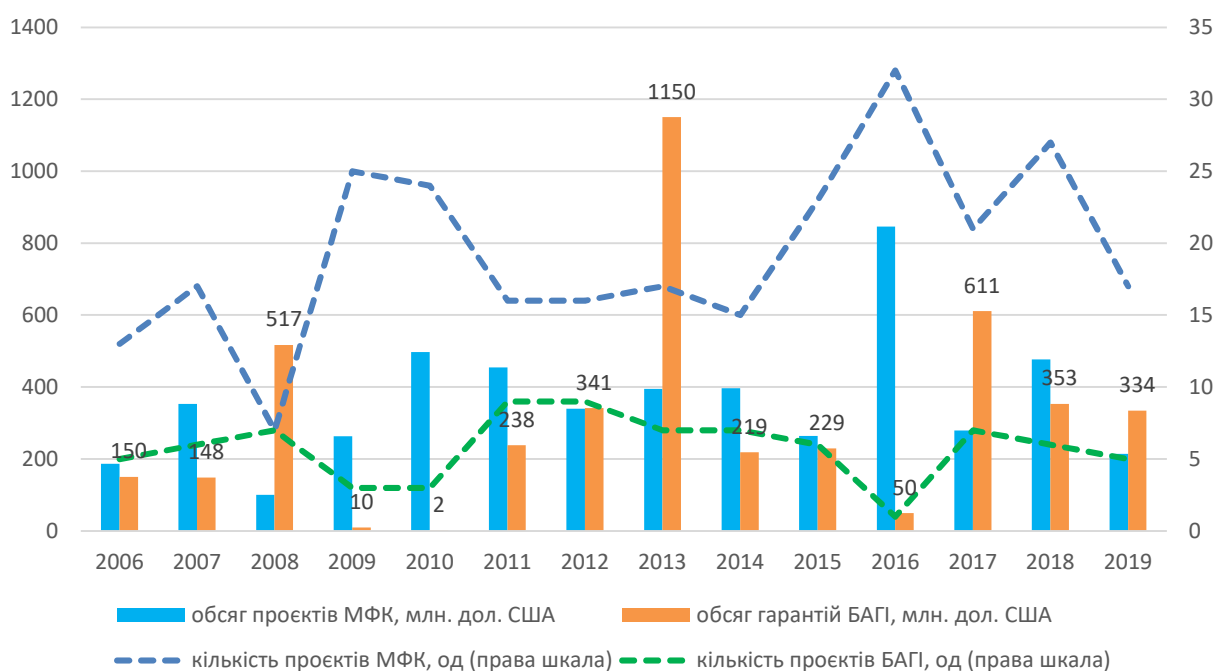

Рис. 3. Динаміка кількості та обсягів проєктів МФК та БАГІ у проблемних країнах
Джерело: складено автором за даними (The International Finance..., 2020)

Одним з пояснень такого стану є те, що попри настійні прагнення міжнародних організацій забезпечувати реалізацію національних інтересів менш розвинутих країн світу, усі вони стикаються з проблемою загалом низької ефективності реалізованих у зазначених країнах інвестиційних проєктів. Одним з прикладів цього є, зокрема, досвід МФК, фахівці якої під час оцінювання результативності проєктів цієї міжнародної організації виявили, що у проблемних країнах успішність проєктів є значно нижчою. Якщо у середньому лише 58% інвестиційних проєктів були успішними у країнах, де веде діяльність МФК, то у проблемних країнах – не більше 54% (The International Finance..., 2020). Слід також підкреслити, що спостерігаються певні галузеві закономірності, а саме: проєкти (які спираються на відносно низькі рівні розвитку технологій) у сфері промислового виробництва, агробізнесу та послуг були менш вдалимими у порівнянні зі проєктами (відносно більш високотехнологічні та створюють вищу додану вартість) у сферах телекомунікацій, медіа, технологій, венчурного капіталу, фондів та інфраструктури та природних ресурсів. Відтак нарощення рівня смартизації проєктів, що реалізуються за підтримки МФО є спільним інтересом країн-донорів, які зможуть експортувати технології, та країн-реципієнтів, які зможуть підвищити рівні технологічного розвитку.

МФО долучені до підтримання глобальної фінансової стабільності, однак розміри їх фінансових ресурсів та здатності до масштабної діяльності обмежують їх внесок у досягнення цього завдання. У своїй сукупності архітектура глобальної фінансової системи покликана генерувати глобальне суспільне благо у формі глобальної фінансової стабільності, однак відповідне чітке формулювання відсутнє у її місії. Смартизація процесу визначення національних економічних інтересів та представництва держав у міжнародних фінансових організаціях можуть позитивно вплинути на сукупну результативність та ефективність діяльності МФО та підвищити потенційну здатність глобальної фінансової системи функціонувати в режимі підтримання глобальної фінансової стабільності.

Міжнародні організації покликані проводити аполітичну діяльність та уникати будь-яких проявів потенційного чи реального впливу на ухвалення політичних рішень в країнах, що отримують можливості доступу до їх фінансових ресурсів. Однак все частіше лунають звинувачення, що міжнародні фінансові організації використовуються в якості економічного інструменту саме політичного тиску. Зокрема, МВФ, як кредитор останньої інстанції, доволі часто (як свідчить аналіз 120 випадків за 30 років) зазнає впливу країн, що запроваджують економічні санкції та які прагнуть позбавити держави, що підпали під їх санкції, можливості отримувати підтримку в разі критичних розмірів дефіциту платіжного балансу (Peksen, 2018). Особливо яскраво це демонструє досвід взаємодії МВФ зі США, котрі доволі ефективно використовують цю міжнародну організацію для спонукання країн до кооперування. Тож міжнародні фінансові організації у такий спосіб перетворюються на частину інструментів економічного тиску та санкцій, якими користуються країни, які нині мають вагому економічну владу у глобальній економіці.

Висновки. Глобальні фінансові інституції відіграють важливу роль як для підтримання глобальної фінансової стабільності, так і у розвитку країн, що розвиваються. Найчастіше вони надають критично важливий капітал, навчання та організаційну допомогу, чим катализують формування національних економічних інтересів. Крім того, спостерігається зростання значення, що відводиться ГФО питанням відповідальності за політики та стратегії, які їм доводиться підтримувати.

Асиметричність рівнів соціально-економічного розвитку національних економік, як об'єктивна реальність, може розглядатись в якості джерела суперечностей, подолання яких діалектично відкриває для світової економіки шлях до якісного удосконалення та досягнення Цілей сталого розвитку ООН. Це можливе завдяки інтелектуальному управлінню реалізацією національних економічних інтересів, приклади чого демонструють розвинені країни. Смартизація процесів ідентифікації національних економічних інтересів та представництва держав у міжнародних фінансових організаціях через підвищення якості інтелектуальної взаємодії між стейкхолдерами. Крім того, циклічність розвитку світової економіки утворює додатковий виклик для реалізації національних економічних інтересів, а її масштаби – для ресурсної спроможності міжнародних фінансових організацій.

Список використаних джерел

1. Длугопольський О. В. Особливості фінансування суспільних благ в епоху глобальних трансформацій: теоретичні та прикладні аспекти. *Механізм регулювання економіки*. 2011. № 2. С. 113-122. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/24530/1/4.7_dlugopolsky_%D0%A71.pdf
2. Poruchnyk, A., Kolot, A., Mielcarek, P., Stoliarchuk, Y., and Ilnytskyu, D. Global economic crisis of 2020 and a new paradigm of countercyclical management. *Problems and Perspectives in Management*. 2021. Vol. 19(1). Pp. 397-415. [https://doi.org/10.21511/ppm.19\(1\).2021.34](https://doi.org/10.21511/ppm.19(1).2021.34)
3. Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 33. С. 474.

4. Про затвердження Порядку діяльності груп управління проектами економічного і соціального розвитку України, які підтримуються міжнародними фінансовими організаціями від 29.10.2002. Міністерство фінансів України, Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України, Міністерство праці та соціальної політики України, Міністерство юстиції України. Київ: 2002. № 905/308/550/93/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0853-02>
5. Про порядок ініціювання, підготовки та реалізації проектів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.08 р. із зм. і доповненнями. *Нормативна база*. 2010. 18 січня (№1-2) : Міжнародне співробітництво. С. 9-22.
6. Про затвердження стратегії співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями на 2006–2008 роки. Постанова Кабінету Міністрів України від 20.06.2006 р. №844. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/844-2006-%D0%BF#Text>
7. Вайцеховська О. Міжнародно-правові аспекти співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями. *Юридичний вісник*. 2021. №4. С. 118-126. URL: <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i4.2224>
8. Островська Н., Абделязіз Д. Особливості кредитної та інвестиційної політики міжнародних фінансових організацій. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2021. №(1), С. 8-15. URL: <https://doi.org/10.54929/pmt-issue1-2021-02>
9. Сисоєнко І., Карлюка Д. Аналіз показників діяльності міжнародних фінансових організацій. *Підприємництво та інновації*. 2022. №(24). С.23-27. URL: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/24.3>
10. Тимошенко М. Бюджетна політика як інструмент протидії геополітичним шокам. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. №(12). С. 120-125. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.12.120>
11. Федотова Ю., Наумов М. Основні напрями підвищення ефективності співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями. *Комунальне господарство міст*. 2021. №162. С. 8-63. URL: <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2021-2-162-58-63>
12. Шостак С. Комплексний механізм державного управління спільними з міжнародними фінансовими організаціями інвестиційними проектами. *Наукові перспективи*. 2020. №4(4). С. 104-113. [https://doi.org/10.32689/2708-7530-2020-4\(4\)-104-113](https://doi.org/10.32689/2708-7530-2020-4(4)-104-113)
13. Савченко М., Кузьминський Д., Янішевський Б. Роль міжнародного кредитування та діяльність міжнародних фінансових організацій у світі та Україні. *Problemy Ekonomiky*. 2023. №3. С. 271-281. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-3-271-281>
14. Khaleel Z. K. A review of developing countries' needs and conditions of international financial institutions. *Opcion*. 2019. Vol.35. (Special Issue 21). Pp. 369-382.
15. Giusti S. The Fall and Rise of National Interest: A Contemporary Approach. *Springer Nature*. 2022. 141 p. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-031-16324-1>
16. Broz J. L., Hawes M.B. Congressional Politics of Financing the International Monetary Fund. *International Organization*. 2006. Vol. 60 (2). Pp. 367-99. URL: <https://doi.org/10.1017/S0020818306060115>.
17. Elgar K. et al. Development co-operation and the provision of global public goods. *OECD Development Co-operation Working Papers*. 2023. No. 111, OECD Publishing, Paris, 36 p. <https://doi.org/10.1787/aff8cba9-en>
18. Глобалізаційні процеси у світовій економіці: виклики та можливості для України / за заг. ред. О.О. Борзенко. К: ДУ “Ін-т екон. та прогноз. НАН України”, 2022. 264 с. URL: <https://ief.org.ua/publication/monohrafii/2022/hlobalizaciyni-procesy-u-svitoviy-ekonomici-vyklyky-ta-mozhlyvosti-dlja-ukrainy>
19. Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища. Київ: НІСД, 2022. 532 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-03/reznikova-ukraineresilience2022_02.pdf

20. Mukhammadsidiqov M., Turaev A. Influence of US neoconservatism on formation of national security paradigm. *The Light of Islam*. 2020. Vol. 2020, Iss. 3. Article 12. URL: <https://uzjournals.edu.uz/iiiau/vol2020/iss3/12>
21. Eyal I. Blockchain technology: Transforming libertarian cryptocurrency dreams to finance and banking realities. *Computer*, 2017. Vol. 50(9). Pp. 38-49. URL: <https://doi.org/10.1109/MC.2017.3571042>
22. Schär F. Decentralized finance: On blockchain-and smart contract-based financial markets. *FRB of St. Louis Review*. Second Quarter 2021. Vol. 103(2). Pp. 153-74. URL: <https://doi.org/10.20955/r.103.153-74>
23. Reisman D. *Global political economy: beyond the nation state*. Edward Elgar Publishing: Second Edition, 2023. Pp. 1-249. URL: <https://doi.org/10.4337/9781035307418>
24. George T., Mittal A., Anandan V. R., Caillava M. I. Open Source for Global Public Goods. International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. 2019. 36 p. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/ar/672901582561140400/pdf/Open-Source-for-Global-Public-Goods.pdf>
25. Sarah C., Doherty M., Huang C., Konyndyk J., Kurtz J., Post L. *The role of the World Bank in fragile and conflict-affected situations: Lessons For IDA19 And The FCV Strategy*. The World Bank. December 2019. 15 p. URL: <https://www.rescue.org/sites/default/files/document/4291/theroleoftheworldbankinfragileandconflict-affectedsituations-002.pdf>
26. Laerte A. Governing International Financial Institutions: The Power Structures of the IMF and the World Bank. *Global Journal of Human-Social Science (F)*. 2020. Vol. 20, Issue 7, Vers. 1.0. 2020
27. Hawkins D. G., Lake D. A., Nielson D. L. Tierney M. J. Delegation under Anarchy: States, International Organizations, and Principal-Agent Theory. *Delegation and Agency in International Organizations*. 2006. Vol. 3. P. 21.
28. Dreher A., Lang V., Rosendorff B., Vreeland J., Buying Votes and International Organizations: The Dirty Work-Hypothesis. *CEPR Discussion Paper*. October 2018. No. DP13290. URL: <https://ssrn.com/abstract=3278665>
29. Ito T. Changing International Financial Architecture: Growing Chinese Influence? *Asian Economic Policy Review*. 2018. Vol. 13 (2), pp. 192-214. URL: <https://doi.org/10.1111/aep.12217>
30. Butkiewicz J.L., Yanikkaya H. An Assessment of the Effectiveness of International Financial Intervention. *Alfred Lerner College of Business & Economics, University of Delaware Working Paper*. 2003. No. 2003-05. 38 p.
31. Stilpon N. Board Effectiveness in International Financial Institutions: A Comparative Perspective on the Effectiveness Drivers in Constituency Boards. in *Good Governance and Modern International Financial Institutions*. Asian infrastructure investment bank, 2019. 22 p. doi:10.1163/9789004408326_002 URL: https://doi.org/10.1163/9789004408326_002
32. Oatley T., Winecoff W. K., Pennock A., Danzman S.B. The Political Economy of Global Finance: A Network Model. *Perspectives on Politics*. March 2013. pp.133-153. URL: <https://doi.org/10.1017/S1537592712003593>
33. The World Bank's Partnership with the GAVI Alliance: Global Program Review. Main Report and Annexes. The World Bank. 2016. 131 p. <https://documents1.worldbank.org/curated/zh/928871468197087690/pdf/The-World-Bank-s-partnership-with-the-GAVI-alliance.pdf>
34. Beebe G., Bell A., Gvosdev N.K., Haberman J., Sim L.-C. Russia's Impact on US National Interests: A series of primers / Ed. by N.Yefimova-Trilling, S.Saradzhyan. Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard Kennedy School. 2021. 200 p.
35. Boyce J. K. The International Financial Institutions: Postconflict Reconstruction and Peacebuilding Capacities. Seminar on 'Strengthening the UN's Capacity on Civilian Crisis Management,' UN Secretary General's High-Level Panel on Threats, Challenges and Change. Copenhagen. 8-9 June 2004. 19 p.

36. The International Finance Corporation's and Multilateral Investment Guarantee Agency's Support for Private Investment in Fragile and Conflict-Affected Situations: Approach Paper. World Bank Group – IFC – MIGA. June 4, 2020. 31 p.

37. Peschka M., Emery J., Martin K. World Development Report 2011. Background Paper. The role of the private sector in fragile and conflict-affected states / July 2010 (updated April 2011). World Bank – IFC. 62059. 65 p.

38. Peksen D., Woo B. Economic Sanctions and the Politics of IMF Lending. *International Interactions*. 2018. Vol. 44 (4). Pp. 681-708. URL: <https://doi.org/10.1080/03050629.2018.1429427>

References

1. Dlugopolsky, O. V. (2011), "Peculiarities of financing public goods in the era of global transformations: theoretical and applied aspects", *Mechanism of economic regulation*, vol. 2. Pp. 113-122. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/24530/1/4.7_dlugopolsky_%D0%A71.pdf

2. Poruchnyk, A., Kolot, A., Mielcarek, P., Stoliarchuk, Y., and Ilnytsky, D. (2021), "Global economic crisis of 2020 and a new paradigm of countercyclical management", *Problems and Perspectives in Management*, Vol. 19(1), Pp. 397-415, URL: [https://doi.org/10.21511/ppm.19\(1\).2021.34](https://doi.org/10.21511/ppm.19(1).2021.34)

3. Verkhovna Rada of Ukraine (1992), "On Ukraine's Accession to the International Monetary Fund, the International Bank for Reconstruction and Development, the International Finance Corporation, the International Development Association and the Multilateral Investment Guarantee Agency", Law of Ukraine. *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 1992, vol. 33. Pp. 474.

4. Ministry of Finance of Ukraine (2002), "On approval of the Procedure for the activities of the management groups of projects of economic and social development of Ukraine supported by international financial organizations dated 29.10.2002". Ministry of Finance of Ukraine, Ministry of Economy and European Integration of Ukraine, Ministry of Labor and Social Policy of Ukraine, Ministry of Justice of Ukraine. N. 905/308/550/93/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0853-02>

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2010), "On the procedure for initiating, preparing and implementing projects for the economic and social development of Ukraine supported by international financial organizations". Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 26.11.08 with amendments and supplements, *Investgazeta: Regulatory base, International cooperation*, 18 (vol. 1-2). Pp. 9-22.

6. Cabinet of Ministers of Ukraine (2006), "On Approval of the Strategy of Cooperation with International Financial Organizations for 2006–2008". Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 20.06.2006 p., vol. 844, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/844-2006-%D0%BF#Text>

7. Vaytsekhovska, O. (2021), "International legal aspects of Ukraine's cooperation with international financial organizations", *Legal Bulletin*, vol. 4, pp. 118-126. URL: <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i4.2224>

8. Ostrovska, N., and Abdelaziz, D. (2021), "Peculiarities of credit and investment policy of international financial organizations", *Problems of modern transformations. Series: economics and management*, (1), pp. 8-15. URL: <https://doi.org/10.54929/pmt-issue1-2021-02>

9. Sysoenko, I. and Karlyuka, D. (2022), "Analysis of performance indicators of international financial organizations", *Entrepreneurship and Innovations*, (24), pp. 23-27. URL: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/24.3>

10. Tymoshenko, M. (2023), "Budgetary Policy as a Tool for Counteracting Geopolitical Shocks", *Investments: Practice and Experience*, (12), 120-125. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.12.120>

11. Fedotova, Yu., and Naumov, M. (2021), “Main directions of increasing the efficiency of Ukraine's cooperation with international financial organizations”, *Municipal Economy of Cities*, (162), pp. 58-63. URL: [https://doi.org/10.32689/2708-7530-2020-4\(4\)-104-113](https://doi.org/10.32689/2708-7530-2020-4(4)-104-113)
12. Shostak, S. (2020), “A comprehensive mechanism for state management of joint investment projects with international financial organizations”, *Scientific Perspectives*, 4(4), pp. 104-113. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/46/46>
13. Savchenko, M., Kuzminsky, D., and Yanishevskiy B. (2023), “The role of international lending and the activities of international financial organizations in the world and Ukraine”, *Problemy Ekonomiky*, (3), pp. 271-281. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-3-271-281>
14. Khaleel, Z. K. (2019), “A review of developing countries’ needs and conditions of international financial institutions”, *Opcion*, vol.35, (Special Issue 21), pp. 369-382.
15. Giusti, S. (2022), “The Fall and Rise of National Interest: A Contemporary Approach”, *Springer Nature*, 141 p. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-031-16324-1>
16. Broz, J. L., and Hawes, M. B. (2006), “Congressional Politics of Financing the International Monetary Fund”, *International Organization*, vol. 60 (2), Pp.367–99. URL: <https://doi.org/10.1017/S0020818306060115>.
17. Elgar, K. et al. (2023), “Development co-operation and the provision of global public goods”, *OECD Development Co-operation Working Papers*, No. 111, OECD Publishing, Paris, 36 p. <https://doi.org/10.1787/aff8cba9-en>
18. Globalization processes in the world economy: challenges and opportunities for Ukraine (2022)/ edited by O.O. Borzenko. K. State Institution “Institute of Economics and Forecasting of NAS of Ukraine”, 264 p., URL: <https://ief.org.ua/publication/monohrafi/2022/hlobalizaciyni-procesy-u-svitoviy-ekonomici-vyklyky-ta-mozhlyvosti-dlja-ukrainy>
19. Reznikova, O. O. (2022), National Stability in a Changing Security Environment. Kyiv: NISR, 532 p. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-03/reznikova-ukraineresilience2022_02.pdf
20. Mukhammadsidiqov, M. and Turaev, A. (2020) “Influence of US neoconservatism on formation of national security paradigm”, *The Light of Islam*, Vol. 2020, Iss. 3, Article 12, URL: <https://uzjournals.edu.uz/iiiau/vol2020/iss3/12>
21. Eyal, I. (2017), “Blockchain technology: Transforming libertarian cryptocurrency dreams to finance and banking realities”, *Computer*, vol. 50(9), pp. 38-49 URL: <https://doi.org/10.1109/MC.2017.3571042>
22. Schär, F. (2021), “Decentralized finance: On blockchain-and smart contract-based financial markets”, *FRB of St. Louis Review*, Second Quarter 2021, vol. 103(2), pp. 153-74, URL: <https://doi.org/10.20955/r.103.153-74>
23. Reisman, D. (2023), “*Global political economy: beyond the nation state*”, Edward Elgar Publishing: Second Edition, pp. 1–249 <https://doi.org/10.4337/9781035307418>
24. George, T., Mittal, A., Anandan, V. R., and Caillava, M. I. (2019), “Open Source for Global Public Goods”, International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, 36 p., URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/ar/672901582561140400/pdf/Open-Source-for-Global-Public-Goods.pdf>
25. Sarah, C., Doherty, M., Huang, C., Konyndyk, J., Kurtz, J., and Post, L. (2019), “*The role of the World Bank in fragile and conflict-affected situations: Lessons For IDA19 And The FCV Strategy*”, The World Bank, 15 p., URL: <https://www.rescue.org/sites/default/files/document/4291/theroleoftheworldbankinfragileandconflict-affectedsituations-002.pdf>
26. Laerte, A. (2020), “Governing International Financial Institutions: The Power Structures of the IMF and the World Bank”, *Global Journal of Human-Social Science (F)*, Vol. 20, Issue 7, Vers. 1.0.

27. Hawkins, D. G., Lake, D. A. Nielson, D. L. and Tierney, M. J. (2006), “Delegation under Anarchy: States, International Organizations, and Principal-Agent Theory”, *Delegation and Agency in International Organizations*, Vol. 3, P. 21.
28. Dreher, A., Lang, V., Rosendorff, B. and Vreeland, J. (2018), “Buying Votes and International Organizations: The Dirty Work-Hypothesis”, *CEPR Discussion Paper*, October 2018, No. DP13290, URL: <https://ssrn.com/abstract=3278665>
29. Ito, T. (2018), “Changing International Financial Architecture: Growing Chinese Influence?”, *Asian Economic Policy Review*, Vol. 13 (2), pp. 192-214. <https://doi.org/10.1111/aep.12217>
30. Butkiewicz, J. L. and Yanikkaya, H. (2003), “An Assessment of the Effectiveness of International Financial Intervention”. *Alfred Lerner College of Business & Economics, University of Delaware Working Paper*, No. 2003-05, 38 p.
31. Stilpon, N. (2019), “Board Effectiveness in International Financial Institutions: A Comparative Perspective on the Effectiveness Drivers in Constituency Boards”, in *Good Governance and Modern International Financial Institutions*. Asian infrastructure investment bank, 22 p., URL: https://doi.org/10.1163/9789004408326_002
32. Oatley, T., Winecoff, W. K., Pennock, A. and Danzman, S. B. (2013), “The Political Economy of Global Finance: A Network Model”, *Perspectives on Politics*, Pp.133-153, URL: <https://doi.org/10.1017/S1537592712003593>
33. World Bank (2020), “The International Finance Corporation’s and Multilateral Investment Guarantee Agency’s Support for Private Investment in Fragile and Conflict-Affected Situations: Approach Paper”, World Bank Group – IFC – MIGA, June 4, 31 p.
34. Beebe, G., Bell, A., Gvosdev, N. K., Haberman, J., Sim, L.-C. (2021). *Russia’s Impact on US National Interests: A series of primers* / Ed. by N.Yefimova-Trilling, S.Saradzhyan. Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard Kennedy School, 200 p.
35. Boyce, J. K. (2004), “The International Financial Institutions: Postconflict Reconstruction and Peacebuilding Capacities. Seminar on ‘Strengthening the UN’s Capacity on Civilian Crisis Management’”, *UN Secretary General’s High-Level Panel on Threats, Challenges and Change*, Copenhagen, 8-9 June 2004, 19 p.
36. The International Finance Corporation’s and Multilateral Investment Guarantee Agency’s Support for Private Investment in Fragile and Conflict-Affected Situations: Approach Paper(2020). World Bank Group – IFC – MIGA. June 4, 31 p.
37. Peschka, M., Emery, J. and Martin, K. (2011), World Development Report 2011. Background Paper. The role of the private sector in fragile and conflict-affected states, World Bank – IFC, 62059, 65 p.
38. Peksen, D. and Woo, B. (2018), “Economic Sanctions and the Politics of IMF Lending”, *International Interactions*, Vol. 44 (4), pp. 681-708. <https://doi.org/10.1080/03050629.2018.1429427>

Стаття надійшла до редакції 03.04.2025 р.

Рецензовано 20.05.2025 р.

Опубліковано 30.05.2025 р.